

HÚSVÉT FÉNYÉBEN

A Szentlélek és a feltámadás

A szadduceusoknak, akik azért tévedtek, mert nem hittek a feltámadásban, ugyanis nem jól ismerték az Írást, Jézus ezt mondja: Nem az a baj, hogy nem ismeritek az Isten hatalmát, a Szentlelket? Az Írás szerint Isten felvéve a kapcsolatot Ábrahámmal, Izsákkal, Jákobbal, kinyilatkoztatta nekik szeretetét, intimitásába vonta őket. Milyen szeretet lenne Isten részéről, ha hagyná elpusztulni, megsemmisülni barátait, amikor megteheti, hogy örökké éljenek?

Isten, teremtő Isten, aki a nemlétből hozta elő a létezőket - szabad elhatározásából, szeretetből. Ha erre képes, akkor megteheti azt is, hogy fölkelte a porból Ábrahámot, Izsákot és Jákobot, és mindazokat, akiket szeret. A szeretet ugyanis nem engedhet meg olyan világot, ahol nincs ott az, akít szeret.

Jézus saját benső világából veszi az érvet a szadduceusok ellen. Nem azért lesz feltámadás, mert van bennünk valami romolhatatlan szellemi rész - az egyébként is csak a lélek továbbélése lenne - , hanem kizárólag azért, mert Isten mindenható és egyedül jó. Az apostoli hitvallásban kétszer szerepel az omnipotens jelző. Mindjárt az elején: "Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében"; és ott, ahol Krisztus feltámadásáról, megdicsőítéséről van szó: "Felment a mennybe, ott ül a mindenható Atyának jobbján".

Isten mindenhatósága tehát nem azt jelenti elsősorban, hogy bármit megtehet, amit akar, ez nem biblikus kifejezés, hanem mindenekeelőtt abban nyilvánul meg, hogy a semmiből teremt, és feltámaszt a halálból.

Jézus olyan emberi életet élt, amelyet a legteljesebb mértékben rábízott a teremtő Szeretetre. Elkövetkezendő halálunk megkerülhetetlen ténye megköveteli tőlünk is, hogy Istent vagy teremtő és feltámasztó Istennek valljuk, azaz Mindenhatónak, és akkor ráépítsük egész egzisztenciánkat, vagy pedig, ha nem tudunk hinni az ő feltámasztó erejében, ne is törődjünk vele: enélkül hinni értelmetlen.

Isten erősebb a halálnál

Sajnos sok magyar katolikus hívő egyszerűen nem ismeri az Isten hatalmát, nem hisz a feltámadásban, nem várja a holtak feltámadását. Istent csak az evilági dolgok zökkenőmentességét biztosító és hiánypótló automatájának tartja. Logikusan végiggondolva: mindaz, aki Istenről nem feltételezi, hogy erősebb a halálnál, igazából a halált isteníti, hiszen ezt tartja az élet végső, kikerülhetetlen és megfellebbezhetetlen tényezőjének, ennek tulajdonítja az utolsó szót. Ezért épül ma körülöttünk a halál-isten civilizációja. E bálvány mögött persze a sátán bújlik meg, aki kezdettől fogva gyilkos, és a hazugság atyja.

Isten az élet

Szent Pál a damaszkuszi úton látta a feltámadt Urat. Szent Pál, akiben Isten kinyilatkozta Fiát, így kiált fel egy nap: Halál, hol a te győzelmed? Az Élet elnyelte a halált! (1Kor 15,55) Isten maga az Élet és az Élet Szerzője. A megdöbben kiáltás: - "Jézus feltámadt!" - felhangzik Húsvét hajnalán Mária Magdolna, a szent asszonyok, majd az apostolok ajkán, és egyre erősödik a századok boltozatai alatt minden nyelven, az utolsó napig. Jézus feltámadásában megnyilatkozott az isteni hatalom. Hiszen gyöngeségében ugyan megfeszítették, de Isten erejéből, vagyis hatalmából él, és ő az, akit feltámadása óta Isten hatalmas Fiául rendelt (vö. Róm 1,4). A görög eredetiben a hangsúly az erőn, a hatalmon van.

Ez cseng vissza a Máté evangéliumban Krisztus szájából: Minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön (Mt 28,18). Az Efezusi levélben pedig Szent Pál az összes lehetséges szinonimát felhasználja az isteni hatalom jelzésére, amikor a megdicsőült Krisztusról ír. Isten a maga istenségének legteljesebb erejét vetette be a názáreti Jézus feltámasztásának műve során. Jézus feltámasztása a teremtéshez hasonló isteni mű, az isteni Mindenhatóság legnagyobb műve ebben a világban és a történelemben. (A teremtés még nem ebben a világban és nem ebben a történelemben ment végbe, hiszen épp az volt a történelem és a világ kezdete.) A történelemben még az utolsó nap, a világ átalakulása sem lesz annyira az isteni hatalom megjelenése, mint a názáreti Jézus feltámasztása.

Ha mindezt kicsit közelebbről megvizsgáljuk, kiderül ennek a hatalomnak igazi természete: a Szentlélek Isten személyes mindenhatósága nyilvánul meg itt, mint erő, ő viszi végbe Krisztus feltámasztását. A legőszibb és legpontosabb

megfogalmazása Krisztus feltámadásának, hogy az Atya támasztotta fel a Szentlélekkel. A mindenható erő tehát nem valami energia, hanem Isten személyes mindenhatósága, maga a harmadik isteni személy.

"Isten erejéből élünk"

A Szentírás tanít csalatkozhatatlanul erre, csak talán nem figyeltünk fel rá eléggé. Szent Pál így ír: Ha bennetek van annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust halottaiból, ő, aki Krisztus Jézust halottaiból feltámasztotta, életre kelti a ti halandó testeteket is, bennetek lakó Lelke által (2Kor 4,14). A Lelke által és hatalmával, ezek szinonim kifejezések. Ezért az Írás felváltva szól Isten erejéről, hatalmáról, illetve a Szentlélekről, ugyanabban az értelemben.

Szent Pál a Korinthusiaknak például így ír: Gyöngeségében ugyan megfeszítették Krisztust, de Isten erejéből él. Mi is gyöngék vagyunk benne, de Isten erejéből élünk (2Kor 13,4). Szent Péter pedig ugyanerről: Krisztust test szerint megölték ugyan, de a Lélek szerint életre kelt (1Pét 3,19). A Szentlélek Isten cselekvése a maga mindenhatóságában. Ezért hívja az Anyaszentegyház nagy események előtt: "Teremtő Lélek, jöjj közénk!" Mindig teremtő, nem alakító, nem díszítő, nem a problémákat elfedő. Ahol a szent liturgia említi az Isten Lelkét, ott a Teremtéshez hasonló isteni erő árad: a konszekrációban, a transzszubsztanciációban, amikor a kenyér és a bor színe alatt a feltámadt Krisztus megjelenik, lényegében ugyanaz történhet, mint amikor feltámadt Jézus. A Szentlélek megteszi, hogy millió és millió helyen találkozzon híveivel, immár a hit sötétjében. A feloldozásban is ilyen erő árad: megsemmisül a múlt. Ezért Szent Lukács evangéliuma az angyal szavát idézve, mintegy párhuzamos kifejezésként ugyanazt ismételi, amikor így szól Máriához: A Szentlélek száll tereád, a Magasságbeli ereje borít el téged (Lk 1,35). Ez zsidós beszéd, gondolatismétlés, vagyis a Szentlélek maga a Magasságbeli ereje.

Isten Lelke

A Szentlélek, tehát a magasságbeli Isten hatalma teszi képessé Máriát, hogy Isten Fiának anyjává legyen, és így bizonyítja, hogy Istennél semmi sem lehetetlen. Isten mindenhatóságának műveiben jelen van a Szentlélek, kezdve a teremtéssel, amelyről ezt olvassuk: Isten Lelke ott lebegett a vizek felett (Ter.1,2), a megtestesülésben, ahogy az imént láttuk, valamint Jézus feltámasztásában és a mi feltámasztásunkban az utolsó napon.

Az Úr Jézus működése az evangéliumi hagyomány szerint a Lélek erejében bontakozik ki. A szentírók hol erőről beszélnek, amely kiárad, hol Szentlélekről, hol pedig - nagyon érdekes módon - a Lélek erejéről. Ez ahhoz hasonló kifejezés, mint a "Róma városa", ahol a város maga Róma. A Lélek ereje az erő, amely maga a Szentlélek Úristen.

Igen, csak azért jött el Krisztus, hogy megadja a Szentlelket, aki által fiak leszünk és így kiáltunk Istennek: Abba, Atya! Ezért a hároméves előkészület sorrendje: a Fiú, a Szentlélek és az Atya éve.

A Lélek fölkentje

Jézusról megjegyzi Szent Lukács, hogy erő áradt ki belőle. Ez az erő a Szentlélekkel van kapcsolatban, hiszen Jézus működése kezdetén a názáreti zsinagógában egész eljövendő működését Izajás könyvéből idézi: Az Úr Lelke rajtam. Ő kent fel engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek. Ő küldött engem, hogy meggyógyítsam a megtört szívéket (vö. Iz 61,1-2).

Mennybemenetele előtt utolsó szavai Lukács evangéliuma szerint az Atya ajándékaról szólnak, a magasságból jövő erőről, aki maga a Szentlélek: Én elküldöm rátok Atyám megígért ajándékát. Maradjatok a városban, amíg erő nem tölt el a magasságból titeket (Lk 24,49). Az Apostolok Cselekedetei kezdetén, Szent Lukács nem hagy kétséget afelől, hogy ez az erő a harmadik isteni személy, mert ott ezt mondja maga az Úr Jézus: Amikor a Szentlélek leszáll rátok, erőben részesültök (ApCsel 1,8). Pünkösdkor született meg ugyanis Krisztus titokzatos teste, s amint Jézus Krisztus emberségét az Atya erővel, azaz Szentlélekkel kente fel, ugyanúgy titokzatos testét, az egyházat is a Szentlélek erejével hozza létre.

Az egyházban nagyon sok rossz van általunk. Aki a botrányt keresi, az megtalálja benne, a papok és hívek életében egyaránt. Ugyanakkor jelen van az egyházban a Szentlélek, a hatalmas, feltámasztó, isteni erő is. Ezért érdemes az egyházba lépni és benne maradni. Rajta kívül ezt a Lelket nem lehet ismerni, csak, mint személytelen erőt fogják fel, de mit segíthet rajtunk egy személytelen erő, amelyet nem lehet megszólítani?

A sátán hatalmának megtörője

Jézus nyilvános működése során Isten erejével megtöri a sátán hatalmát: a Lukács evangéliumban így olvassuk "Isten ujjával". Ez a sátán hatalmát megtörő Isten ujj maga a Szentlélek, ahogy Krisztus világosan állítja: Ha én a

Szentlélekkel úzó ördögöt, akkor érkezett hozzátok az Isten országa (Lk 11,20), vagyis végleges uralma. Isten ereje, jobbjá, ujja - ezek a kifejezések mind a Szentleket jelentik. Előzménye már Ezekiel prófétánál felvázolódik: Az Úr keze fölöttem volt és Lelke által az Úr kivezért és a völgybe vitt, amely tele volt csontokkal (Ez 37,1). Éppen azért vitte oda az Úr jobb keze, vagyis a Szentlélek, hogy meglássa Isten hatalmát, amelyet Isten éltető lehelete, vagyis ugyancsak a Szentlélek visz végbe, amikor a száraz csontokat életre támasztja.

Az ősegyház állandóan tapasztalta ezt az erőt, a Szentlélek személyes jelenlétét. Ezt írja Szent Pál a tesszalóniki híveknek: Evangéliumunk ugyanis nem csak szóval jutott el hozzátok, hanem erővel, a Szentlélek kiárasztásával (1Tessz 1,5), mert Isten a gyöngét használja föl arra, hogy megmutassa erejét, és sokan csak ekkor döbbennek rá, hogy kizárólag azért keresztények, mert az őket feltámasztó Szentlélek Isten bennük van.

A korinthusiaknak hasonló szavakkal üzeni Szent Pál: Tanításom és igehirdetésem nem emberi bölcsesség meggyőző szavaiból állt, hanem a Lélek és erő bizonyításából, hogy hitetek ne emberi bölcsességen, hanem Isten erején alapuljon (1Kor 2,5).

István diakónust, az első vértanút is kegyelem és erő töltötte el (ApCsel 6,8), vagyis a Szentlélek (6,10).

A Szentlélek: erő és hatalom

A Szentlélek tehát erő és hatalom, Isten személyes mindenhatósága, személyes cselekvése. A Szentháromságban ott van, ahol az Atya öröktől fogva szüli a Fiút. Bármit tesz ugyanis az Atya a világgal és a világban, ott működik ez a hatalom és erő, s Pünkösd óta tudjuk, hogy ez az erő Személy.

Ez a végtelen isteni hatalom gyökeresen különbözik mindattól, amit mi a hatalomról elképzelünk. Ezért van az, hogy Isten ereje, hatalma, mint gyöngeség mutatkozik meg a világban, ahogy az Apostol mondja: Mi a megfeszített Krisztust hirdetjük, Aki Isten ereje (1Kor 1,23). Jézus életének kezdetén ez a végtelen teremtő erő, a teremtő Lélek az Úr alázatos szolgáló leányához társulva mutatkozik, mint Isten alázata. Jézus földi életének végén viszont a katoná lándzsája által megnyitott szívéből kifolyó vízzel, azaz mint Isten irgalma és áldozata nyilvánul meg.

Az isteni kinyilatkoztatás az emberi szellemtől kettős mozgást követel. Előbb azt hallja az ószövetségi ember, hogy az Isten erősebb az embernél, majd azt, hogy végtelenül erős. Utána Isten új tartalommal kezdi megtölteni ezt a kijelentést, megkülönböztetve saját erejét minden más erőtől. Ez az erő nem képes odavágni, csak szeretni tud végtelenül.

Isten szeretete és mindenhatósága

Igen, mert Isten szeretete azonos mindenhatóságával. Ez már itt-ott az Ószövetségben is megmutatkozik. Csak egyetlen jelenetre hívom fel a figyelmet: Illés Isten erejének megszállottja volt, lehívta a tüzes villámot az égből, hogy így bizonyítsa a pogányok előtt: az Úr erősebb, hatalmasabb, mint Baál (vö. 1Kjr 18,36-40). Hogy ez istenkísértés volt, még ha a próféta szavára lejött is, hogy megmutassa erejét, mutatja, hogy Illésnek hamarosan nagy tisztuláson kell átmennie. Először is csalódnia kell az erős Istenben. Beersebába menekül, majd a pusztában a halálát kívánja (vö. 1Kjr 19,4). Majd a tökéletes összeomlás után Isten elvezeti Hóreb hegyéhez és ott sorra megmutatja neki hatalmának jeleit: a szélvészt, a földrengést és a tüzet, de maga az Úr egyikben sincs benne, hanem csak az enyhe szellő suttogásában (19,11-13). Amikor tehát a világba lép ez a hatalom és erő, mint ahogy a legteljesebb módon Isten egyszülött Fiának megtestesülésével a világba lépett, és összeütközésbe kerül az evilági erőkkel és hatalmakkal, akkor gyöngének tűnik, és látszólag veszíteni kényszerül. Isten a világban gyöngé, a világ vad erőivel szemben elbukni látszik, mert az ő mindenhatósága maga a szeretet. De ez a világ az ő teremő szeretetétől függ létezésének gyökereiben: itt az ő hatalma. A világ erőinek gyöngesége éppen abban áll, hogy rombolni és pusztítani tudnak, de teremteni és feltámasztani nem, büntetni és bosszút állni tudnak, de megbocsátani és irgalmazni nem, önmaguk akaratának akár a másik megsemmisítése árán is érvényt szerezni tudnak, de mások létének éltető forrásai lenni képtelenek.

A vigasztaló Szentléleknek tehát három nagy vigasztalása van a számunkra: először is, hogy ő teremő Lélek, akinek erejében az Isten, létezésünket a semmiből hívta elő és fenn is tartja örökké. A második, hogy újjáteremő Lélek; megsemmisíti, eltörli a bűnt, új életet ad nekünk, ezt azonban el is kell fogadnunk és fel kell használnunk. Harmadik vigasztalása, hogy megelevenítő Lélek, erről tanúskodik Húsvét örömhíre is: feltámasztotta Jézust a halottak közül, s benne a mi emberségünket is.

Barsi Balázs